

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A I R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan, predsjednice vijeća, dr. sc. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić, mr. sc. Lucije Čimić i Đure Sesse, članova vijeća, u pravnoj stvari 1.tužitelja mlt. M. Z., kojega zastupa otac i zakonski zastupnik Š. Z., 2.tužitelja Š. Z. i 3.tužiteljice D. Z., svi iz R. G., svi zastupani po punomoćniku V. B.- H. iz R., protiv 1.tuženika Dom zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D. (sada Dom zdravlja Primorsko-goranske županije), 2.tuženice Primorsko-goranske županije iz Rijeke, kojega zastupa punomoćnik S. P., dipl. pravnik i 3.tuženice Republike Hrvatske, koju zastupa Općinsko državno odvjetništvo u Rijeci, Građansko-upravni odjel, radi naknade štete, odlučujući o revizijama tuženika protiv presude Županijskog suda u Rijeci poslovni broj Gž-1833/03 od 21. prosinca 2005. i presude Općinskog suda u Rijeci poslovni broj P-993/96 od 4. prosinca 2002., u sjednici održanoj 10. lipnja 2009.,

p r e s u d i o j e:

I. Odbija se kao neosnovana revizija 3.tuženice Republike Hrvatske protiv dijela presude Županijskog suda u Rijeci poslovni broj Gž-1833/03 od 21. prosinca 2005. i dijela presude Općinskog suda u Rijeci poslovni broj P-993/96 od 4. prosinca 2002. kojim je protiv te tuženice prihvaćen tužbeni zahtjev maloljetnog 1.tužitelja M. Z..

II. Prihvaćaju se revizije 1.tuženika Dom zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D. i 2.tuženika Županije primorsko-goranske, te se djelomično preinačuju presude Županijskog suda u Rijeci poslovni broj Gž-1833/03 od 21. prosinca 2005. i presuda Općinskog suda u Rijeci poslovni broj P-993/96 od 4. prosinca 2002. u dijelu kojim je protiv tih tuženika prihvaćen tužbeni zahtjev 1.tužitelja M. Z. i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev M. Z. da su mu 1.tuženik Dom zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D. i 2.tužena Županija primorsko-goranska dužni solidarno sa 3.tuženicom Republikom Hrvatskom naknaditi nematerijalnu štetu u iznosu 865.000,00 kn sa zateznim kamatama od 4. prosinca 2002. do isplate.

r i j e š i o j e:

Odbacuju se kao nedopuštene revizije svih tuženika protiv presude Županijskog suda u Rijeci poslovni broj Gž-1833/03 od 21. prosinca 2005. i presude Općinskog suda u Rijeci poslovni broj P-993/96 od 4. prosinca 2002. u dijelu kojim je prihvaćen tužbeni zahtjev 2.tužitelja Š. Z. i 3.tužiteljice D. Z., svakoga po 80.000,00 kn.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom naloženo je tuženicama solidarno isplatiti 1.tužitelju mlt. M. Z. na ruke oca i zz 1,095.000,00 kn, a 2.tužitelju Š. Z. i 3.tužiteljici D. Z. svakome po 80.000,00 kn sa zateznim kamatama po stopi od 15% godišnje od presuđenja (4. prosinca 2002.) do isplate.

U st. II. izreke naloženo je tuženicama solidarno plaćati 1.tužitelju mlt. M. Z. na ruke njegovog oca i zz Š. Z. mjesečnu rentu 900,00 kn počev od 1. rujna 2002. pa nadalje time da dospjele obroke po pravomoćnosti presude plate odjednom u roku od 15 dana, a tekuće obroke su dužni plaćati mjesečno naprijed najkasnije do svakog 10-tog u mjesecu. Ujedno je naloženo tuženicama da tužiteljima solidarno naknade trošak postupka u iznosu 371.494,98 kn. Rješenjem su oslobođeni

tužitelji plaćanja sudskih pristojbi.

Drugostupanjski sud je presudom odbio žalbu tuženika kao neosnovanu i djelomično potvrdio prvostupanjsku presudu u toč. I. izreke, a rješenjem je djelomično prihvatio žalbu tuženika, te ukinuo prvostupanjsku presudu u toč. II. izreke kojom je naloženo tuženicama solidarno platiti mlt. 1.tužitelju po osnovi tuđe pomoći daljnji iznos od 230.000,00 kn te mu plaćati novčanu rentu od 900,00 kn mjesečno, te u odluci o trošku postupka (toč. III. izreke) i u tom dijelu je predmet vratio sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Tuženici su podnijeli revizije protiv dijela drugostupanjske presude kojom je protiv njih prihvaćen tužbeni zahtjev i to zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava. Prvotuženik predlaže da ovaj sud prihvati reviziju u dijelu u kojem je u odnosu na njega prihvaćen tužbeni zahtjev u tom dijelu ukine obje nižestupanjske presude i predmet vrati na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću prvostupanjskog suda. Drugotuženik predlaže da ovaj sud prihvati reviziju, djelomično preinači obje nižestupanjske presude i odbije tužbeni zahtjev protiv 1. i 2.tuženika u cijelosti, a 3.tuženica predlaže da revizijski sud preinači nižestupanjske presude, te u odnosu na nju odbije tužbeni zahtjev.

Tužitelji nisu odgovorili na reviziju.

Ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 - dalje: ZPP), a u presudi su navedeni jasni i razumljivi navodi o odlučnim činjenicama pa ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 3. ZPP na koju ukazuju revidenti.

Revizija 3.tuženice nije osnovana u dijelu u kojem je u odnosu na nju prihvaćen tužbeni zahtjev mlt. M. Z. kao u st. I. izreke.

Revizija 1. i 2.tuženika je osnovana u dijelu kojim je protiv njih prihvaćen tužbeni zahtjev 1.tužitelja mlt. M. Z. kao u st. I. izreke.

Revizije sve troje tuženika su nedopuštene u dijelu u kojem je prihvaćen tužbeni zahtjev D. Z. i Š. Z..

Predmet spora je zahtjev maloljetnog 1.tužitelja M. Z. da mu tuženici solidarno naknade materijalnu i nematerijalnu štetu koju je pretrpio uslijed oboljenja od dječje paralize nakon što je 10. studenog 1992. primio prvo od predviđena tri cjepiva protiv dječje paralize u ordinaciji opće medicine 1.tuženika kao zdravstvene ustanove, te zahtjev 2. i 3.tužitelja da im tuženici solidarno naknade nematerijalnu štetu za duševne boli koje kao roditelji trpe zbog naročito teškog invaliditeta njihovog sina - maloljetnog 1.tužitelja.

U revizijskoj fazi postupka sporno je postoji li odgovornost 1.tuženika Doma zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D. za naknadu štete iz predmetnog događaja, a sporna je i pasivna legitimacija 2. i 3.tuženika. Sporno je i odgovaraju li tuženici za naknadu štete tužiteljima po osnovi krivnje ili po kriteriju uzročnosti kao i uzročna veza između cijepljenja mlt. M. Z. protiv dječje paralize i njegovog oboljenja od te bolesti.

Prvostupanjski sud prihvatio je tužbeni zahtjev prema sva tri tuženika smatrajući da odgovaraju solidarno za štetu koju su tužitelji pretrpjeli u ovom štetnom događaju po kriteriju uzročnosti, jer da je cijepljenje protiv dječje paralize opasna djelatnost.

Drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je odlučeno o naknadi nematerijalne štete tužiteljima, ali ne iz razloga koje je naveo prvostupanjski sud. Prvostupanjski

sud smatra da svi tuženici odgovaraju po kriteriju krivnje. Krivnju 1.tuženika nalazi u tome što je liječnica koja je vršila cijepljenje djece cijepila maloljetnog 1.tužitelja a da prije toga nije utvrdila je li cjepivo prošlo nužna ispitivanja prema Zakonu o stavljanju lijekova u promet ("Službeni list" broj 43/86 i "Narodne novine" broj 53/91). Tužbeni zahtjev protiv 2.tuženika prihvaća, jer smatra da je prema Zakonu o ustanovama („Narodne novine“ broj 76/93) 2.tuženik Županija primorsko-goranska osnivač 1.tuženika pa isti odgovara solidarno i neograničeno sa 1.tuženikom za štetu neovisno o tome što u vrijeme cijepljenja 1.tužitelja nije bio osnivač tuženika već je to postao u kolovozu 1993. kada je stupio na snagu Zakona o ustanovama.

Krivnju 3.tuženice drugostupanjski sud nalazi u činjenici da se radi o lijeku koji je doniran, a nadležna tijela nisu provjerila njegovu valjanost no smatra da je 3.tuženica odgovorna i po kriteriju uzročnosti, jer je cijepljenje protiv dječje paralize obvezno, te stoga ta tuženica odgovora i za slučajne komplikacije uzrokovane cijepljenjem poput onih do kojih je došlo kod 1.tužitelja mlt. M. Z..

Pravilno je pravno stajalište drugostupanjskog suda da 1.tuženik Dom zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D. u ovom slučaju odgovara za štetne posljedice cijepljenja protiv dječje paralize, inače dopuštenog i u medicini opće prihvaćenog načina sprječavanja te bolesti, sve po kriteriju krivnje, tj. odgovarao bi za štetu u slučaju da je liječnica koja je cijepila mlt. M. Z. propustila dužnu pažnju, te da je zbog njezinog propusta došlo do oboljenja maloljetnog 1.tužitelja. Međutim, tijekom postupka je utvrđeno da u postupanju liječnice nije bilo propusta, jer je prije cijepljenja provjerila zdravstveno stanje maloljetnog 1.tužitelja, te može li on primiti cjepivo.

Tijekom postupka ni u jednom trenutku se nije pojavila sumnja da je do bolesti 1.tužitelja došlo iz razloga što bi se radilo o cjepivu koje nije bilo podobno za uporabu. Nasuprot tome, utvrđeno je da je istim cjepivom provedeno cijepljenje u cijeloj Republici Hrvatskoj, te da je osim 1.tužitelja do oboljenja i naknadnih komplikacija došlo još samo u dva slučaja. To utvrđenje nižestupanjskih sudova ukazuje da se radilo o ispravnom cjepivu pa prema tome činjenica da je navedeno cjepivo protiv dječje paralize stavljeno u uporabu iako prethodno nije prošlo odgovarajući postupak ispitivanja i utvrđivanja njegovih svojstava neškodljivosti i djelovanja nije bila od utjecaja na bolest koja se razvila kod maloljetnog 1.tužitelja niti je od značaja za donošenje zakonite odluke u ovom predmetu.

Prema pravnom stajalištu ovog suda do oboljenja mlt. 1. tužitelja nije došlo uslijed propusta djelatnika 1.tuženika već se radi o nepoželjnoj nuspojavi cijepljenja te zato u ovom konkretnom predmetu ne postoji odgovornost 1.tuženika Doma zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D. za štetu koja je nastala tužiteljima, jer nije utvrđeno da bi zbog propusta liječnice koja je cijepila maloljetnog 1.tužitelja došlo do njegovog oboljenja.

Iz iznesenih razloga tužbeni zahtjev za naknadu štete nije osnovan protiv 1.tuženika Doma zdravlja "Dr. Josip Kajfeš" D..

Tužbeni zahtjev nije osnovan ni prema 2.tuženici Primorsko-goranskoj županiji, koja tijekom cijelog postupka s pravom ukazuje da u ovoj pravnoj stvari nije pasivno legitimirana. Maloljetni 1.tužitelj cijepljen je 10. studenog 1992., bolest se kod njega pojavila nakon manje od mjesec dana od primanja cjepiva, a u to vrijeme 2.tuženica nije bila osnivač 1.tuženika. Pogrešno je pravno stajalište drugostupanjskog suda da na odgovornost 2.tuženice nije od utjecaja činjenica što u vrijeme štetnog događaja nije bila osnivač 1.tuženika.

Prema čl. 59. st. 2. Zakona o ustanovama propisano je da osnivač ustanove odgovara solidarno i neograničeno za obaveze ustanove. Zakon o ustanovama stupio je na snagu u kolovozu 1993., dakle nakon štetnog događaja. U tom zakonu nije propisano da se spomenuta zakonska odredba može

primijeniti retroaktivno. Zato 2.tuženica u ovom konkretnom slučaju ne odgovara za štetu koja je nastala tužiteljima prije nego je Zakon o ustanovama stupio na snagu pa tužbeni zahtjev za naknadu štete nije osnovan ni prema toj tuženici.

Trećetuženica Republika Hrvatska ne odgovara za štetu koja je nastala tužiteljima po kriteriju krivnje. To iz razloga što činjenica da prije stavljanja u promet nisu bila provedena ispitivanja cjepiva, nije u uzročnoj vezi sa nastankom štetnog događaja, jer kvaliteta cjepiva tijekom cijelog postupka nije niti u jednom trenutku dovedena u sumnju.

Međutim, u pravu je drugostupanjski sud kada smatra da 3.tuženica odgovara za štetu koja je nastala tužiteljima po kriteriju uzročnosti. Trećetuženica Republika Hrvatska je Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("Narodne novine" broj 60/92) propisala obvezno cijepljenje između ostalog i protiv dječje paralize (poliomyelitis anterior acuta). Radi se o nužnoj i korisnoj mjeri, a sve osobe obuhvaćene Programom provođenja te mjere javnozdravstvene zaštite, koji Program na godišnjoj razini donosi Ministarstvo zdravstva RH, dužne su podvrći se cijepljenju. U skladu s time su postupili i roditelji mlt. M. Z. kada su ga u studenom 1992. doveli na cijepljenje čime su ispunjavali svoju zakonsku obvezu. Međutim u ovom konkretnom slučaju cjepivo protiv dječje paralize predstavlja opasnu stvar. Radi se o živom cjepivu koje i usprkos propisanog provjeravanja zdravstvenog stanja osobe koja se ima cijepiti može dovesti do nepoželjnih sporednih nuspojava kao što je to bilo u konkretnom slučaju. Kod mlt. 1.tužitelja M. Z. je došlo do komplikacija, jer je nakon primanja prvog od predviđena tri cjepiva protiv dječje paralize obolio od te bolesti i to unatoč činjenici da se radi o ispravnom cjepivu te da je liječnica 3. tuženika postupala sa dužnom pažnjom pažnjom, jer je prije cijepljenja mlt 1.tužitelja provjerila njegovo zdravstveno stanje.

Ne radi se o višoj sili koja bi po čl. 177. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01 - dalje: ZOO) oslobađala 3.tuženicu odgovornosti. Iako se spomenute komplikacije kod pojedinih osoba ne mogu izbjeći ili otkloniti one se ipak mogu predvidjeti, jer, prilikom cijepljenja stanovništva protiv dječje paralize može ponekad doći do nepoželjnih sporednih pojava kao što je to bilo i u konkretnom slučaju. Zato oboljenje maloljetnog tužitelja nije tako objektivno nepredvidljiv i neuklonjiv događaj koji bi Republiku Hrvatsku oslobodio od njezine objektivne odštetne odgovornosti u ovom slučaju. Tuženica Republika Hrvatska ne može se osloboditi odgovornosti za štetu ako bi se radilo o slučaju, a oboljenje maloljetnog M. do kojeg je došlo nakon provedenog cijepljenja protiv dječje paralize ukazuje da se radi o slučaju.

Iz iznesenog razloga nižestupanjski sudovi s pravom nisu prihvatili prigovor promašene pasivne legitimacije koji je tijekom cijelog postupka isticala 3.tuženica.

Zbog navedenog ovaj sud primjenom odredbe čl. 393. ZPP odbio je reviziju 3.tuženice kao neosnovanu, dok je primjenom čl. 395. st. 2. ZPP prihvatio reviziju 1. i 2.tuženika preinačio obje nižestupanjske presude u dijelu kojim je prihvaćen tužbeni zahtjev mlt. M. Z. protiv tih tuženika i u tom dijelu odbio tužbeni zahtjev.

Primjenom čl. 392. ZPP ovaj sud je odbacio kao nedopuštene revizije svih tuženika u dijelu kojim je prihvaćen tužbeni zahtjev 2.tužitelja Š. Z. i 3.tužiteljice D. Z.. To iz razloga što pobijani iznos drugostupanjske presude za te tužitelje ne prelazi 100.000,00 kn, te prema čl. 372. st. 1. ZPP u tom dijelu revizije nisu dopuštene.

U Zagrebu, 10. lipnja 2009.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.